

BÜTÜNLEŞİK AFET TEHLİKE HARİTALARININ HAZIRLANMASI ÇALIŞMASI KAPSAMINDA AFAD TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ DÜZENLEMELER: AFET TEHLİKE HARİTASI HAZIRLANMASI VE TÜRKİYE AFET BİLGİ BANKASI GENELGESİ

Ö. Murat YAVAŞ¹, Burcu DENİZ², Sedat AYDEMİR³, Fatih AYDIN⁴, Aslı İDE BARS BAY⁵, Zafer YAZICI⁶, Ceren DEVECİ⁷, Aslı AĞAN ŞENTÜRK⁸, M. Maruf YAMAN⁹, Sinan DEMİR¹⁰, Çiğdem TETİK BİÇER¹¹

T.C. Başbakanlık, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı – AFAD

5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuş olan AFAD'ın temel görev ve sorumluluğu; afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetlerin ülke düzeyinde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve olayların meydana gelmesinden önce hazırlık ve zarar azaltma, olay sırasında yapılacak müdahale ve olay sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirme çalışmalarını yürüten kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması ve bu konularda politikaların üretilmesi ve uygulanması hususlarını kapsayan çalışmalar yürütmektedir.

5902 sayılı kanunun hükümlerine göre çalışmalarını yürütmekte olan AFAD'ın afet öncesi risk azaltma çalışmalarının temelini, afet risklerinin analizi ve değerlendirmesi oluşturmaktadır. Afet risk değerlendirme çalışmaları için öncelikle afet tehlikelerinin belirlenerek haritalanması gerekmektedir. Bu bağlamda; ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde afet tehlikelerinin belirlenmesi ve haritalanması, karar verici ve uygulayıcı mekanizmaya doğru, hızlı, güvenilir ve güncel sonuçları aktarması açısından önemlidir. Bu kapsamda, afet tehlike haritaları; afet öncesi, sırası ve sonrası planlama, mekânsal planlama, risk transferi, mühendislik yapılarının tasarımı gibi amaçlar için hazırlanabilmektedir.

2014-2015 yılları arasında özellikle afet tehlikelerin belirlenmesi ve analizi konusunda yoğun bir şekilde çalışan AFAD tarafından tehlike ve risk değerlendirmesi amacıyla yapılan tüm çalışmaların; sadece bilimsel, teknik, pratik ve teorik altyapısının olmasının yanı sıra uygulayıcılar için hukuki bir dayanağının olması da göz ardı edilmemiştir. Bu bağlamda makalede detayları ile açıklanan hukuki düzenlemeler yapılmıştır.

AFAD tarafından; 81 İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nün kendi afet tehlikelerini tespit etmek amacıyla yapmış oldukları çalışmalarda aynı veya benzer yaklaşımları kullanmaları ve ürünleri belirli standartlar dâhilinde oluşturmaları için heyelan, kaya düşmesi ve çığ afetlerinin tehlike haritalarının oluşturulması standartlarını belirleyen kılavuzlar hazırlanmıştır. Söz konusu kılavuzlar; 24.06.2015 gün ve 2015/5 sayılı genelge ile desteklenerek İl Müdürlüklerine illerinin heyelan, kaya düşmesi ve çığ afetlerini kapsayan afet tehlike haritalarının hazırlanması hususundaki sorumluluk çerçeveleri çizilmiştir.

Ayrıca; afet tehlike haritalarının hazırlanması aşamalarında kullanılmak üzere afet bilgi bankası da oluşturulmuştur. Bu kapsamda Türkiye Afet Bilgi Bankası - TABB ile ülkemizdeki afetlerle ilgili hazırlanmış olan her türlü geçmiş ve güncel bilgi ve belge ortak bir platformda toplanmıştır. 04.08.2015 gün ve 2015/6 sayılı bir diğer genelge ile de Afet ve Acil Durum Müdürlüklerine afetlere dair tüm verileri bu veri bankasında toplamaları yönünde bir diğer hukuki talimat verilmiştir.

Bu makale ile AFAD Başkanlığının “Bütünleşik Afet Tehlike Haritası” oluşturmak amacıyla yapmış olduğu teorik çalışmalarını gerek 2015/5 gerekse 2015/6 sayılı Genelgeleri ile İl Müdürlüklerinde daha etkin ve hızlı kullanımını sağlamak amacıyla yapmış olduğu hukuki çalışmalar ve ilgili genelgelerin genel içeriği açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: 5902 Sayılı Afet Kanunu, Tehlike Haritası Hazırlama Genelgesi, Afet Bilgi Bankası Genelgesi